

HAND-OUT: HET BEWEGINGS- ACTIEPLAN

Een hulpmiddel om de vooruitgang van je beweging te analyseren

---

Activisten voelen zich vaak machteloos, net wanneer hun beweging het goed doet en op weg is naar succes. Begrijpen hoe een beweging werkt en haar succes herkennen kan de kracht van groepen en activisten binnen een beweging voeden. Het Bewegings Actie Plan (Movement Action Plan), in de jaren tachtig ontwikkeld door Bill Moyer, is hier een goed instrument voor. Het beschrijft acht stadia van succesvolle bewegingen en vier rollen die activisten moeten spelen.

Strategische vooronderstellingen

Het Bewegings Actie Plan vertrekt van zeven vooronderstellingen:

- 1. Sociale bewegingen hebben hun kracht bewezen** en zullen dat hopelijk ook in de toekomst blijven doen.
- 2. Sociale bewegingen staan in de kern van de samenleving.** Ze gaan uit van de meest vooruitstrevende waarden in de samenleving: rechtvaardigheid, vrijheid, democratie, burgerrechten. Hoewel ze weerstand bieden tegen de staat of de regering, werken sociale bewegingen de samenleving niet tegen: ze promoten net een betere samenleving.
- 3. Het gaat steeds om “sociale rechtvaardigheid” versus “gevestigde belangen”.** De beweging zet zich in voor sociale rechtvaardigheid en zij die de macht hebben verdedigen de gevestigde belangen.
- 4. De hoofdstrategie is om participatieve democratie te promoten.** Het ontbreken van echte democratie is een belangrijke bron van onrecht en sociale problemen. In de strijd voor het doel van de beweging – het recht op gewetensbezwaar in Turkije, of het stoppen van de aanleg van een nieuwe weg in het VK – is het ontwikkelen van participatieve democratie de sleutel.
- 5. Doelpubliek is de gewone burger,** want die verleent macht aan de machthebbers, door met hen in te stemmen. De strijd tussen de beweging en de machthebbers om de steun van de meerderheid van de mensen staat centraal. Zij hebben uiteindelijk de macht in handen om alles bij het oude te laten, of om verandering mogelijk te maken.
- 6. Succes is een lange termijn proces, niet één moment.** Om succes te boeken moet de beweging slagen in een lange reeks subdoelstellingen.
- 7. Sociale bewegingen moeten geweldloos zijn.**

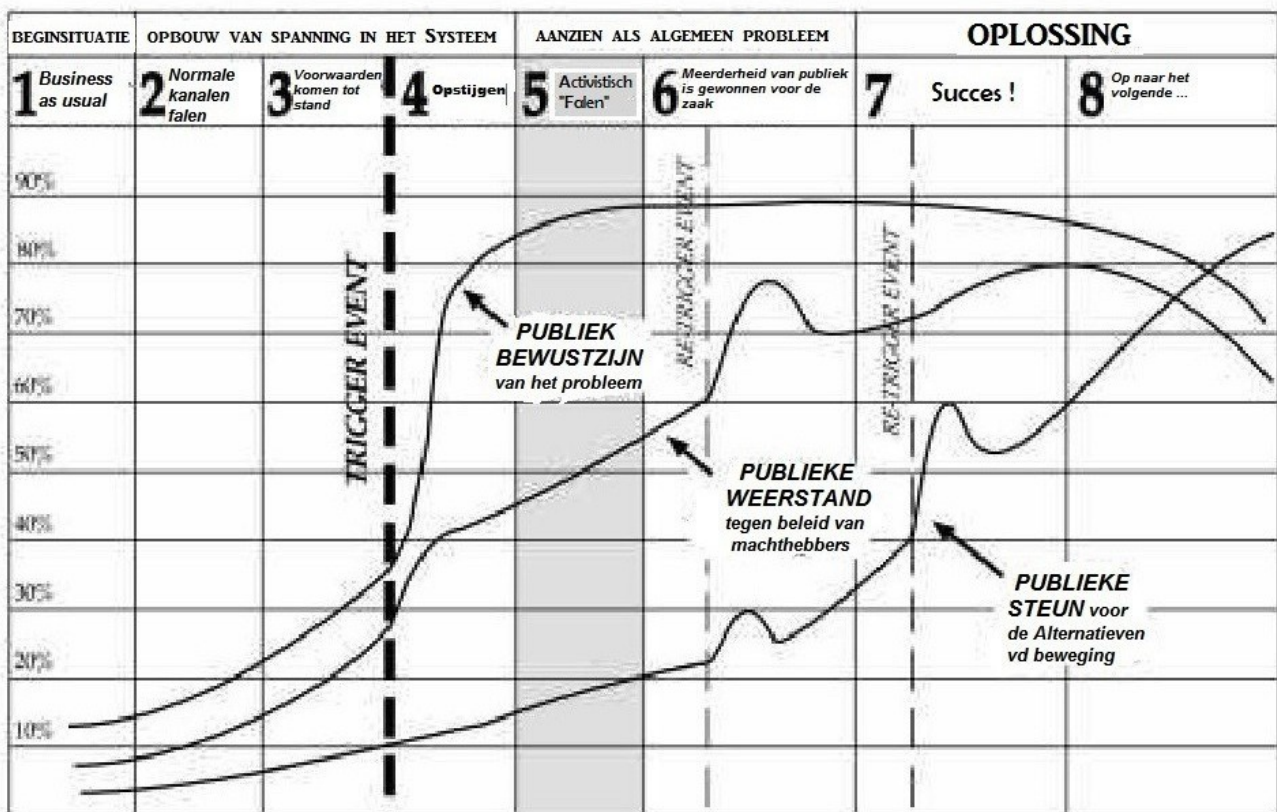
Acht stadia van sociale bewegingen

Een beweging gaat van start zonder dat zij er zich van bewust is.

In stadium 1, **business as usual**, is het belangrijkste doel van de beweging om mensen te doen nadenken, om aan te tonen dat er een probleem is.

De volgende stap is om aan te tonen dat **de normale kanalen falen** (stadium 2). Door middel van hoorzittingen, gerechtelijke stappen, participeren aan administratieve procedures, e.d. toont de beweging dat deze instellingen en procedures niet zullen optreden om in de plaats van de mensen het probleem op te lossen: ze zullen het zelf moeten doen.

Dit voert tot stadium 3: **de voorwaarden rijpen voor de ontwikkeling van een sociale beweging**. Mensen beginnen te luisteren en vormen nieuwe groepen, kleine acties van burgerlijke ongehoorzaamheid brengen het probleem op de voorgrond. De machthebbers raken geïrriteerd, maar doen verder als voorheen.

Als de beweging haar huiswerk goed doet (nieuwe groepen organiseren, netwerken ontwikkelen, coalities bouwen), kan ze 'opstijgen' (stadium 4) na een 'trigger event' (startschot). Dat kan een actie van de beweging zelf zijn: de bezetting van een bouwwerf te Wyhl, Duitsland, in 1974, was het startschot voor de anti-kernenergiebeweging. Het kan ook iets zijn dat door machthebbers wordt gedaan. Het 'trigger event' leidt tot massademonstraties, brede campagnes van burgerlijke ongehoorzaamheid en uitgebreide

media-aandacht. Ondanks de grote publieke sympathie voor de beweging, geven de machthebbers het in dit stadium meestal niet op.

Dit leidt bij activisten vaak tot een **gevoel van mislukking** (stadium 5). Dit wordt gesterkt door verminderde deelname aan evenementen van de beweging en negatieve aandacht in de media.

Maar intussen krijgt de beweging de **meerderheid van de bevolking aan haar kant** (stadium 6). Tot nu toe focuste de beweging op protest. Nu is het belangrijk om oplossingen aan te reiken. Zo'n driekwart van de samenleving vindt nu dat er verandering moet komen. De machthebbers zullen de beweging trachten te bedriegen, de repressie verhogen, trucs uithalen. De beweging moet proberen de trucs te stoppen en een alternatieve oplossing aanbieden.

Echt **succes** (stadium 7) is een lange termijnproces en vaak moeilijk te herkennen. De taak van de beweging is niet alleen te bekomen dat haar eisen ingewilligd worden, maar ook om een verschuiving in paradigma te bereiken, een nieuwe manier van denken. Alle kerncentrales sluiten zonder onze visie op energie te veranderen verschuift enkel het probleem van radioactiviteit naar CO2 (hoewel het eerste al een succes op zich is). Als we enkel zorgen voor wat meer vrouwen in het directie-comité, verandert dit nog niet de structuur van onze patriarchale samenleving.

Nadat de beweging gewonnen is – door confrontationele strijd of omwille van lange termijn verzwakking van de machthebbers – moet ze dit succes verankeren. **Verankering van het succes en verder gaan naar andere strijden** (stadium 8) is nu de nieuwe taak van de beweging.

Vier rollen voor activisten

In de acht fasen hebben activisten verschillende taken te vervullen. Die taken zullen niet allemaal door één soort activist gedaan worden. In het algemeen kan je vier types van activisten identificeren. Zij moeten alle vier aanwezig zijn en efficiënt samenwerken om de beweging te doen slagen.

De **REBEL** is het soort activist dat velen identificeren met sociale bewegingen. Door geweldloze directe acties en openlijk “nee” zeggen, zetten de rebellen het probleem op de politieke agenda. Maar ze kunnen de zaak tegenwerken door zichzelf te identificeren als de eenzame stem aan de rand van de samenleving en door de radicale militant te spelen. Rebellen zijn belangrijk in stadia 3 en 4 en na ieder Trigger Event, maar ze verhuizen meestal naar andere rijpende bewegingen in stadium 6 of later.

HERVORMERS ('lobbyisten') worden in bewegingen soms scheef bekeken, maar zij zijn degenen die het falen van bestaande kanalen aan de kaak stellen of alternatieve oplossingen promoten. Maar vaak geloven ze te veel in de instellingen en stellen ze hervormingen voor die te beperkt zijn om het succes van de beweging echt te kunnen verankeren.

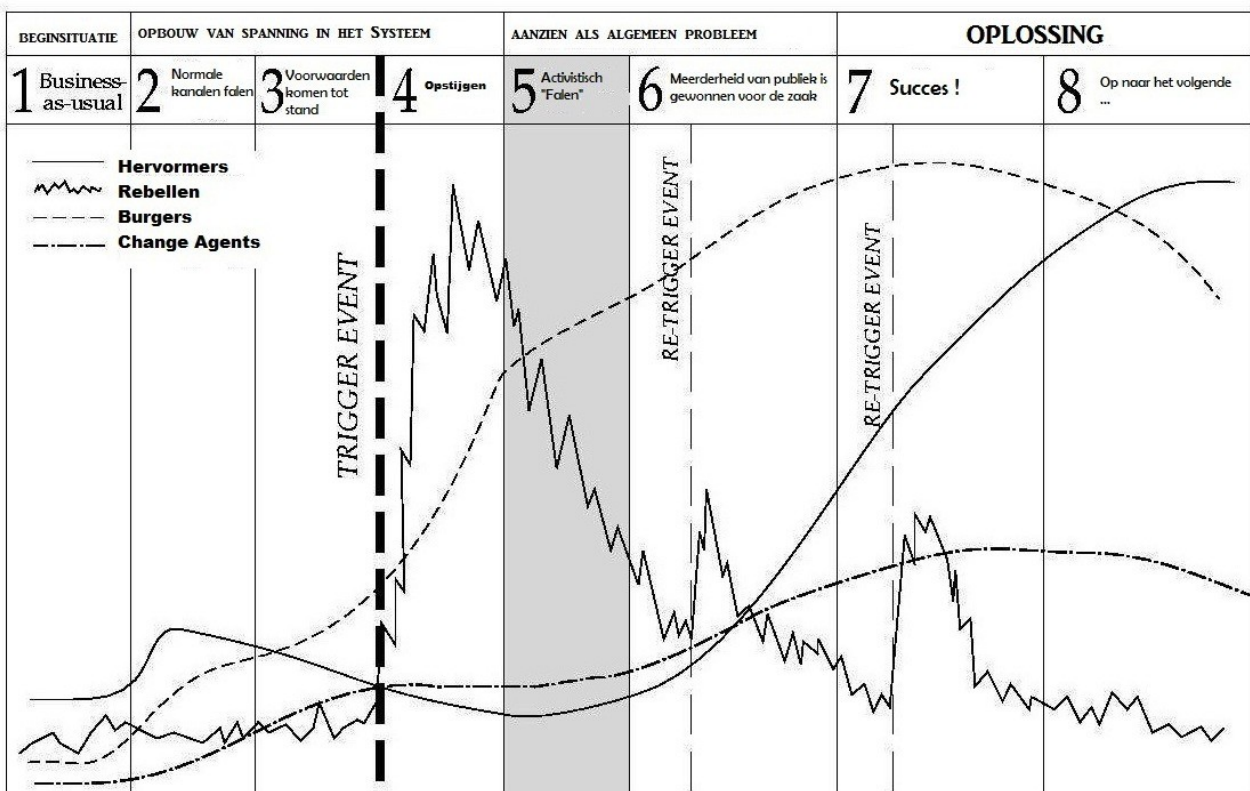
BURGERS zorgen ervoor dat de beweging het contact met haar doelpubliek niet verliest. Ze tonen aan dat de beweging midden in de samenleving staat en handelt (bv.

leerkrachten, wetenschappers en boeren die samen protesteren tegen kernafval-transporten in Gorleben) en beschermen haar tegen repressie. Ze kunnen heel ineffectief zijn als ze nog steeds geloven in de bewering van de machthebbers dat zij het algemene belang dienen.

De **ORGANISER ('change agent')** is in zekere zin een sleutelrol in elke beweging. De organisers staan in voor educatie en overtuigen de meerderheid van de samenleving, ze organiseren grassroots netwerken en ondersteunen lange termijn strategieën. Ook zij kunnen ineffectief zijn wanneer ze vasthouden aan utopische visies of slechts één 'juiste' aanpak verdedigen. Ze neigen er toe ook persoonlijke bekommernissen en noden van activisten te negeren.

Wat nu?

Sociale bewegingen zijn complexe fenomenen: ze volgen dit Bewegings Actie Plan niet als een weg op een routekaart. Maar als je het stadium van je beweging tracht te achterhalen en het soort activisten dat hierbij betrokken is, dan kan het helpen om je successen te herkennen en de toekomst van je beweging uit te stippelen. Als je de weg kwijt bent, check dan dit Plan!

De Vier Activistische Rollen - Participatie

Adapted from Moyer, Bill. *The Practical Strategist*. San Francisco: Social Movement Empowerment Project, 1990.

Bron: Silke Kreusel & Andreas Speck (gepubliceerd in *Peace News*, No 2423, Maart 1998), gebaseerd op Bill Moyer, *The Movement Action Plan: A Strategic Framework Describing The Eight Stages of Successful Social Movements* (1987)

Tractie helpt groepen strategisch campagnes te plannen, begeleidt hen in het opzetten van acties en ondersteunt mensen om effectiever actie voeren. // www.tractie.be // training@vredesactie.be